

**ACADEMIA DE ȘTIINȚE
A MOLDOVEI
SECȚIA ȘTIINȚE ALE VIEȚII**

**Bd. Ștefan cel Mare 1
MD-2001, Chișinău, Republica Moldova
Tel/Fax: /373-22/ 27-24-53,
/373-22/ 27-07-57
E-mail: ssv.asm.md@gmail.com,
sectiamed@asm.md, ssagricola@rambler.ru**

**ACADEMY OF SCIENCES
OF MOLDOVA
SECTION LIFE SCIENCES**

**Stefan cel Mare Ave., 1
MD-2001 Chisinau, Republic of Moldova
Tel/Fax: /373-22/ 27-24-53,
/373-22/ 27-07-57
E-mail: ssv.academia@gmail.com,
sectiamed@asm.md, ssagricola@rambler.ru**

AVIZUL CONSULTATIV AL SECȚIEI ȘTIINȚE ALE VIEȚII A AȘM

asupra raportului științific din cadrul Programului de Stat 20.80009.5107.21 ”Crearea catalogului de pașapoarte electroforetice ale formelor parentale și hibrizilor de porumb omologați în R. Moldova și destinați pentru export”, director de proiect: Dr. BATÎRU Grigorii, Prioritatea II. Agricultură durabilă, securitate alimentară și siguranța alimentelor, Universitatea Tehnică a Moldovei, pentru anul 2023, perfectat în baza audierii raportului și a concluziilor experților confidențiali (Adunarea Generală a Secției Nr.2 din 16 februarie 2024)

1. Atingerea scopului, obiectivelor și rezultatelor declarate în propunerea de proiect în corelare cu cele obținute după implementarea proiectului

Acțiunile planificate și realizate sunt corelate direct cu scopul și obiectivele proiectului. Obiectivele trasate includ un studiu amplu biochimic al semințelor de hibrizi omologați de porumb de origine autohtonă și a formelor lor parentale din diferite grupe FAO, fiind orientate spre soluționarea unor probleme identificate în Legea privind protecția soiurilor de plante (Nr. 39-XVI/2008, Legea despre semințe (Nr. 68/2013), Hotărârea Guvernului Nr. 1211 din 29.10.2008 cu privire la aprobarea Reglementării tehnice „Material Semincer pentru porumb și sorg”, Ordinul MAIA Nr.150 din 03.08.2009 Instrucțiunea cu privire la producerea, prelucrarea, ambalarea și etichetarea semințelor hibride de porumb produse în Republica Moldova.

2. Diseminarea rezultatelor obținute

Rezultatele proiectului au fost publicate în 9 de lucrări științifice, inclusiv un catalog, 1 articol în revistă științifică categoria C, 1 articol revistă științifică categoria B (ambele fiind în tipar), 2 articole în lucrările conferințelor științifice naționale și naționale cu participare internațională, 5 teze la foruri științifice. Conform informației prezentate în pct. 10 al raportului rezultatelor obținute în proiect au fost expuse sub formă de un raport științific în cadrul unei Conferințe internaționale desfășurate în țară, iar în concluzie se menționează 3 prezentări la foruri științifice, dintre care 2 la sesiuni plene. Catalogul pașapoartelor electroforetice ale formelor parentale și hibrizilor de porumb, omologați în Republica Moldova și destinați pentru export.” a fost înaintat în formă electronică spre familiarizare la 10 centre științifice și aplicative din Moldova și 3 centre de ameliorare și producere semințelor din România.

3. Valoarea socio-economică a rezultatelor obținute (brevete de invenție, alte forme de proprietate intelectuală, materializarea rezultatelor, perspective de implementare

În baza studiilor realizate în cadrul proiectului a fost creată o bază de date a pașapoartelor electroforetice a 108 linii de porumb, informație ce poate fi utilizată pentru prognoza structurii combinațiilor hibride de porumb cu efectul heterotic majorat, detalii importante pentru producătorii de material semincer. Datele obținute au fost sumarizate în Catalogul pașapoartelor electroforetice ale formelor parentale și hibridilor de porumb, omologați în Republica Moldova și destinați pentru export, ce constituie un suport metodologic valoros pentru întreprinderile producătoare de semințe. Catalogul include 65 pașapoarte electroforetice de zeina ale semințelor a hibridilor de porumb de origine autohtonă cu formele lor parentale. Profilurile electroforetice descriu unicitatea soiului și permit protejarea dreptului de autor, dar și verificarea purității varietale a materialului. Aceste rezultate prezintă importantă valoare științifică și economică prin posibilitatea de asigurare a dreptului de proprietate intelectuală a originatorului, producătorilor de material semincer atât pe piața internă, cât și cea externă.

4. Participarea tinerilor în proiect, pregătirea cercetătorilor în cadrul proiectului prin doctorat/postdoctorat.

Ponderea tinerilor antrenați în realizarea proiectului în anul de raportare este unul major și constituie 50% (similar anilor precedenți). Pe baza obiectivelor proiectului au fost susținute patru teze de licență (susținute iunie 2023).

Punctajul mediu acordat: 28,8

Concluzii și recomandări:

Sarcinile și scopul proiectului includ obiective clare, argumentate prin prerogativele legislative și normative ale domeniului de producere a materialului semincer, în particular la porumb, cultură pentru care R. Moldova constituie un exportator important de hibridi valoroși. Rezultatele obținute constituie suport metodologic în descrierea unicității genotipului, confirmarea purității varietale a materialului semincer și instrument real pentru protejarea dreptului de autor a producătorilor de semințe de porumb. Membrii echipei au realizat studii importante, materialul de cercetare fiind selectat după interes științific și la solicitarea beneficiarilor (originatori, producători de material semincer). Personalul antrenat în realizarea proiectului este reprezentat prin specialiști cunoscuți din domeniu, cu toate acestea, similar anilor anteriori, se constată o activitate modestă de diseminare a rezultatelor științifice prin participări la foruri științifice, activității de brevetare și obținere a altor obiecte de proprietate intelectuală.

Se propune calificativul general: Foarte bine

Raport aprobat

Conducător al
Secției Științe ale Vieții
acad.

Eva Gudumac

Secretar Științific al Secției
Dr.

Gabriela Romanciuc